

ACAD. EMIL PETROVICI
1899—1968

Încetarea din viață a profesorului Emil Petrovici, în urma unui tragic accident, reprezintă o pierdere grea nu numai pentru școala lingvistică clujeană, în care el s-a format și, la rîndul său, a format numeroși cercetători de mare valoare, ci și pentru întreaga știință românească, pe care el a reprezentat-o de nenumărate ori în mod strălucit și peste hotarele țării. A fost unul dintre marii învățați ai poporului nostru, ale cărui contribuții vor trebui luate mereu în seamă atît de lingviștii de astăzi, cit și de cei care vor veni.

De numele lui Emil Petrovici se leagă numeroase și importante realizări ale lingvisticii românești contemporane. El poseda în cel mai înalt grad trăsăturile unui adevărat om de știință: inteligență vie și mereu iscoditoare, spiritul critic și puterea de a surprinde esențialul, formularea clară a ideilor și stringența logică a argumentării, tăria de a recunoaște slăbiciunea propriei teorii și de a reveni asupra ei și mai cu seamă modestia adevăratului savant, unită cu respectarea muncii și ideilor altor învățați. Se adaugă la acestea solitudinea de-a dreptul impresionantă arătată permanent tinerilor săi colaboratori, care au cunoscut în persoana lui nu numai pe marele învățat și profesor, ci și pe omul de o bunătate rar întîlnită.

Pregătirea științifică a lui Emil Petrovici, începută în atmosfera laborioasă creată de S. Pușcariu și primii săi mari colaboratori în cadrul Muzeului limbii române din Cluj, a fost continuată de tînărul cercetător în marile centre științifice apusene și îndeosebi la Paris, de unde el s-a întors în țară cu un orizont larg și cu temeinice cunoștințe în cele mai variate domenii ale lingvisticii contemporane. Se poate constata în întreaga sa activitate o preocupare permanentă de a se ține la curent cu cele mai noi tendințe ale lingvisticii internaționale, aplicînd în mod creator în lucrările sale rezultatele ultimelor cercetări. La aceasta a contribuit în mare măsură aptitudinea sa neobișnuită de a-și însuși

An. lingv. ist. lit., T. 19, p. 241—244, Iași, 1968.

repede și temeinic numeroase limbi străine. Puțini lingviști, și nu numai români, cunoșteau atât de bine nu numai limbile slave, cărora regretatul savant le-a dedicat cea mai mare parte a preocupărilor sale, ci și numeroase limbi romanice, la care se adaugă și alte limbi moderne ca germana, maghiara etc. Așa se explică orizontul larg al lucrărilor sale, dintre care multe abordează tocmai problema generală a contactelor dintre limbi, a interpenetrației sistemelor lingvistice.

În centrul preocupărilor de acest fel a stat, cum era și firesc, problema contactului limbii române cu alte limbi, atât în domeniul fonetic și fonologic, cât și în cel al lexicului și al onomasticii. Formația sa dominantă fiind cea de slavist, contactul limbii noastre cu diferitele idiomuri slave i-a oprit cel mai mult atenția. În această privință, dacă lăsăm la o parte unele exagerări în ce privește rolul limbii vechi slave meridionale de răsărit în constituirea sistemului fonologic românesc, aportul lui Emil Petrovici în elucidarea a numeroase probleme nerezolvate pînă la el rămîne un bun cîștigat în lingvistica istorică a acestor limbi. Îndeosebi merită a fi menționate concluziile la care a ajuns E. Petrovici, în urma unei analize amănunțite a numeroase toponimice slave de pe teritoriul țării noastre, cu privire la epoca, extinderea teritorială, caracterul și intensitatea celui mai vechi contact al populației romanizate de la Dunărea de jos cu slavii meridionali de răsărit. El elimină din discuție, spre deosebire de majoritatea lingviștilor anteriori, români și străini, acele toponimice care au la bază un **apelativ românesc** de origine slavă, pentru că acestea pot fi, pe bună dreptate, creații toponimice românești. Argumentarea lui se bazează numai pe acele elemente al căror caracter slav nu poate fi de loc pus la îndoială. Este un principiu care trebuie aplicat de toți cei care studiază stratificările toponimice de pe un anumit teritoriu. Fără a intra aici în amănunte, adăugăm că stabilirea ariei de răspîndire a stratului toponimic vechi slav pe teritoriul României are implicații științifice de cea mai mare însemnătate pentru chestiunea locului de formare a limbii și dialectelor românești și pentru continuitatea populației romanizate la nordul Dunării, care poate fi probată și prin aceste numiri de locuri pe care românii le-au împrumutat de la noii veniți numai fiindcă erau și ei la nordul fluviului, în decursul secolelor VII—XI, în urma unui proces de conviețuire încheiat cu asimilarea slavilor.

Pe Emil Petrovici l-au preocupat însă și raporturile limbii române cu limbile slave mai noi, ucraineană și sîrbo-croată, precum și studiul, din perspectiva slavisticii, al unor insule lingvistice slave de pe teritoriul României, lucrările sale fiind bine cunoscute și apreciate în lumea slaviștilor.

Încă din timpul studiilor, ca elev al lui Rousselot la Paris, Emil Petrovici s-a preocupat de studiul sunetelor limbajului, prin cercetări aprofundate de fonetică experimentală. Pe această bază, în perioada de dezvoltare a studiilor de fonologie, el a putut să aducă contribuții substanțiale, unele cu implicații teoretice, în descrierea și interpretarea structurii fonologice a limbii române și a dialectelor ei. La aceasta l-a ajutat cunoașterea în amănunte a variatelor aspecte ale graiurilor și dialectelor românești.

Ajungem, astfel, la una din laturile esențiale ale activității științifice a savantului clujean, studiul dialectelor și graiurilor românești, atît din perspectiva diacronică, cît și, mai ales, din cea sincronică, descriptivă. În Emil Petrovici, inițiatorul Atlasului lingvistic român, Sextil Pușcariu a găsit unul dintre cei mai eminenti anchetatori și autori de atlase lingvistice, care și-a dedicat numeroși ani ai vieții sale realizării acestei opere de interes nu numai național, ci și general romanic. Cîtă pasiune, pricepere, abnegație, cît de înaltă era pregătirea sa științifică și dragostea pentru adevăr își poate face o idee numai cine a parcurs pe îndelete materialul enorm, lingvistic, etnografic și folcloric, cuprins în cele șase volume mari apărute pînă în prezent din ancheta lui E. Petrovici. De-a dreptul impresionantă este finețea percepției și înregistrarea perfectă a celor mai subtile nuanțe fonetice, surprinderea și consemnarea a numeroase fapte cu semnificații adinci pentru istoria lexicului, morfologiei și sunetelor limbii române, precum și a limbilor unor naționalități conlocuitoare, care au fost, cum se știe, luate de asemenea în considerație. S-a remarcat de către specialiști în dialectologia germană că anchetele lui Petrovici în localitățile săsești sînt ireproșabile. La fel sînt cele din localitățile de limbă maghiară, ucraineană, bulgară, sîrbă, și țigănească, efectuate tot de Emil Petrovici. Toate acestea n-ar fi fost posibile dacă anchetatorul n-ar fi fost, într-adevăr, un mare poliglot. La înfăptuirea acestei opere, atît de greu de realizat în condițiile concrete de teren, a contribuit, alături de calitățile arătate, și însușirile rare de om, pe care Emil Petrovici le poseda în cel mai înalt grad. De aceea el a știut cum să se apropie de oamenii simpli cu care stătea de vorbă, le-a cîștigat încrederea, și i-a făcut colaboratori prețioși ai acestei mari lucrări.

Dialectologia românească de astăzi este, atît în ce privește concepția, cît și, mai ales, în ce privește formația științifică a reprezentărilor ei, și o creație directă, sau indirectă, a lui Emil Petrovici. Noul atlas lingvistic al României, pe regiuni, la care lucrează astăzi cercetători din principalele centre culturale ale țării, a fost inițiat și conceput tot de dînsul.

Dispariția lui Emil Petrovici a curmat o existență dedicată în întregime cercetării adevărului și promovării binelui. Rămîne în amintirea noastră chipul unui mare savant, care se alătură pleiadei transilvane de lingviști și filologi, cu care cultura românească se mîndrește.

Colaboratorii revistei noastre și toți membrii Centrului de lingvistică, istorie literară și folclor, exprimîndu-și durerea și profundul regret pentru pierderea greu de înlocuit a savantului clujean, îi aduc aici un ultim omagiu.

V. Arvinte

THEOFIL SIMENSCHY
(1892—1968)

Cu treisprezece ani în urmă, „privind la calea străbătută” din 1912, când a intrat în învățămînt, și considerînd ceea ce dăduse societății ca educator și cărturar, se simțea pe bună dreptate mulțumit și „aștepta în liniște clipa cînd va trece dincolo de bine și rău”. Acea clipă i-a sosit însă, neîndurătoare, în 15 decembrie 1968. În ultimii treisprezece ani de viață Theofil Simenschy a dat încă mult societății, în dubla ipostază de care vorbea. Cu el Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” pierde un bărbat de o rară distincție și valoare.

Pășea, întotdeauna îngîndurat, spre ateneu, într-o verticalitate constantă ce parcă materializa caracterul său rectiliniu. Prin prezență nu stînjenea pe nimeni. Vorbea egal, fără emfază, și efectul acestui fel de comunicare se năștea din înseși temeiurile ei. A trăit la școală și în familie, fără ca linia dreaptă dintre acești termeni să fi fost întreruptă. Pentru acestea, și altele, s-a bucurat de stima tuturor, iar acum, cînd trupul i-a redevenit țărîna, un simțămînt de pietate ne stăpînește trainic pe toți.

Sentimente și maniere meschine n-a cunoscut. Ambiția nu i-a cutremurat cumpăna spirituală. În restriște se retrăgea în eu, sprijinindu-se cu pagini eline, variante latine și, înaintea lor cu înțelepciunea indică a curgerii tuturor spre absolutul din care venim.

Ajuta bucuros pe oricine îl solicita, intelectual și material. N-a știut ce este vrăjmășirea omului. Firesc însă, zîmții pornirii altora uneori l-au însemnat. În plecare, trupul său deveni imaterial, nevoind parcă nici atunci să cadă greu celorlalți.

Cînd a fost distins cu *emerența*, mi s-a părut surprins: „Felix qui potuit rerum cognoscere causas!”. Trăia oricum marea bucurie că instituția, căreia îi devotase viața, recunoștea, drept, acest devotament. Și i-a plăcut să vorbească despre imanență, invocînd nume antice.

Pentru ceea ce avea să devină mai tîrziu stau mărturie anii de pregătire și, din capul locului, originea socială. S-a născut în 27 ianua-

rie 1892, din mamă casnică și tată muncitor ceferist. În 1910 a terminat liceul ca șef de promoție. Licența în filologia clasică o ia la Facultatea de litere (Iași, 1913), „magna cum laude”. Din 1919 avea examenul de capacitate pentru profesorii secundari, în specialitatea limba latină. Doctoratul îl trece în 1927, la aceeași facultate, cu nota maximă, susținând lucrarea *Le complément des verbes qui signifient „entendre” chez Homère*. Calitatea lucrării și deci a pregătirii i-au adus mențiunea „cum laude”. La examenul de conferențiar definitiv (1932) a obținut nota maximă, 20.

Din 1912 pînă în 1915 a funcționat ca profesor suplinitor la Liceul național și la gimnaziul Ștefan cel Mare din Iași. În 1915 face școala militară de infanterie la București, apoi participă la războiul mondial din 1916—1918. După război funcționează ca profesor suplinitor la Liceul național din Iași (1918—1919) și, ulterior, ca profesor titular de limba latină și limba germană, apoi ca profesor definitiv (1919—1923). Între timp este numit asistent de limba și literatura greacă la Universitatea din Iași (1926). Din 1929 devine conferențiar suplinitor, apoi definitiv (1932), de limbile clasice. În 1938 este numit conferențiar de limba latină la Facultatea de litere din Iași, iar în 1942 profesor titular de gramatică comparată la aceeași facultate. Din 1948 pînă în 1951 funcționează ca profesor titular de limba și literatura greacă, iar între 1951 și 1952 ca lector de limba greacă și gotică. La 15 octombrie a fost pensionat. La 1 septembrie 1955 revine la Facultate, funcționînd pînă la împlinirea termenului de vîrstă, după care este numit profesor consultant.

A fost onorat cu calitatea de membru în: Société de linguistique de Paris (din 1927 perpetuu), Association pour l'encouragement des études grecques (1938), Indogermanische Gesellschaft (1927), Societatea română de lingvistică (1940), Societatea de studii clasice, filiala Iași (de la fondare).

Cartea a fost aceea care a generat profesorul și spre ea s-a întors acesta pentru a o promova. Neîntrerupta ei cercetare l-au transformat pe dascălul desăvîrșit în autor. Numărul și calitatea publicațiilor profesorului Simenschy impresionează. Ele se prezintă pe de o parte ca cercetări originale, fiind așadar contribuții, pe de alta lucrări didactice. A publicat apoi numeroase traduceri, articole, recenzii. Mare parte din ele au rămas posterității în manuscris. Sectoarele în care a lucrat sînt limbile și literaturile greacă, latină și sanscrită, apoi literatura creștină și literatura universală. Face parte din domeniul ultimei imensa colecție de cugetări, maxime și aforisme, care așteaptă a fi publicate. De altfel, lectura altora, experiența de o viață, precum și înclinația naturală spre meditație s-au încheiat cu formularea de judecăți proprii:

„Gîndurile negre și tot cortegiul de neliniști și de suferințe ce le însoțesc dispar prin muncă încordată, călăuzită de un ideal”: „Pentru a fi fericiți trebuie să fim bogați în gînduri bune și frumoase”; „Pe

oceanul agitat al vieții, cei mai mulți vislesc la întâmplare ; numai cei aleși se îndreaptă hotărâți spre o țintă anumită" ; „Cine are lumină interioară, acela, chiar când greșeste ținta, n-o pierde din vedere și năzuiește mereu spre ea" ; „Sînt două feluri de oameni inteligenți : unii, puțini la număr, judecă bine lucrurile înainte de a se întîmpla ; alții, cei mai mulți, judecă înțelept abia după ce s-au întîmplat. Cei dintii sînt urmașii lui Prometeu ; ceilalți, fiii lui Epimeteu" ; „Nu trebuie judecată fapta după om, ci omul după faptă" ; „Ca lumina unei stele îndepărtate, care a dispărut de mult, astfel este opera unui om ales, care străbate veacurile".

Fapta profesorului Simenschy se cuprinde pe de o parte în lista lucrărilor aici prezentată, pe de alta ea trăiește, vie și pilduitoare, în cunoștințele și în inima aceluia care l-au avut dascăl sau numai l-au audiat la sesiuni de comunicări, cu prilejul unor comemorări ca aceea a lui Ovidiu etc. Spre a o ilustra prin scrisul altora cităm doar cîteva aprecieri.

„Dl. Simenschy studiază cazurile folosite în limba greacă de verbele însemnînd „a auzi", fără a se lăsa influențat de doctrinele pe care le învață maeștrii cei mai autorizați. El a fost mai ales frapat de faptul că, în sanscrita clasică, numele indicînd persoana de la care auzi ceva se află adesea la ablativ. El crede că genitivul, în aceleași condiții, poate reprezenta de asemenea, un ablativ. Expunerea sa este bine condusă, personală, în cunoașterea faptelor" (A. Meillet, în „Bulletin de la Société de Linguistique de Paris", XXIX, 1929, 2 p. 94—95).

„Autorul ne dă un interesant studiu de sintaxă. Munca conștiințioasă cheltuită pentru acest studiu trebuie apreciată, pentru că astfel de drumuri sînt puțin bătătorite, nu numai în tînăra noastră lingvistică (clasică), ci, în general, studiile sintactice încep abia a preocupa ceva mai mult pe cercetătorii graiului. Subiectul este bine limitat, avînd ca centru al cercetărilor complementul noțiunii verbale primitive : „a auzi"... În capitolul al treilea se trec în revistă părerile cercetătorilor anteriori (Delbrück, Brugmann, Hirt, Thompson, Vogrinz, Sommer) despre caracterul acestui genitiv cu verbele „a auzi"... Autorul, consecvent principiului inițial de a nu se supune autorității lucrului judecat, se sprijinește numai pe textele sanscrite și grecești... Salutînd cu bucurie această conștiințioasă cercetare întemeiată pe fapte, încheiem cu observația că este cea dintii încercare la noi de a interpreta graiul epopeii clasice eline din punctul de vedere lingvistic" (Gr. Nandriș, în „Revista filologică", II, 1925, p. 162—166). Lucrarea a fost apreciată favorabil, printre alții, și de A. Walter, în „Indogermanisches Jahrbuch", XIII, 1919, p. 158, p. 209, P. Kretschmer, în „Glotta", 1929, 18, p. 239, P. Wahrmann, în „Indogermanische Forschungen", 47, 1929, p. 83 ș. u. și P. J. Chantraine, în „Revue de Philologie", 55, 1928, p. 377.

Cele două gramatici, a limbii latine și a limbii grecești, s-au bucurat de reeditări și aprecieri unanime, atît în țară cît și în străinătate.

? [2925]

Gramatica limbii sanscrite (1959) este prima în țara noastră. Dintre traduceri (*Gorgias, Hero și Leandro, Panciatantra, Despre prietenie etc.*), *Povestea lui Nala* (episod din *Māhabhartā*) a fost premiată de Academia Română.

Imaginea profesorului Simenschy, aceea pe care o păstrăm vie despre om, ca și aceea pe care o sugerează lucrul său științific, de proporții, confirmă strălucit metafora din cugetarea sa: „Ca lumina unei stele îndepărtate...”, astfel este opera unui om ales, care străbate veacurile”.

Viu, cobora parcă printre oameni, din alte lumi, purtând un tezaur din ce în ce mai uitat. Când se vor aduna, într-un altul, cele cunoscute de el și, din ce în ce, de foarte puțini? În urma sa, privim cu pietate făptura-i dreaptă, plecată în absolut. Asemenea pronunțului vergilian, numele său *móbilitée vigét virésque aquirit eúndo*.

Șt. Cuciureanu

LISTĂ DE LUCRĂRI ¹

A. PUBLICATE

1. *Spre Ideai* (Importanța învățămîntului clasic), „Arhiva”, XXIV, 1913, 1—2.
2. Platon, *Gorgias*, traducere din limba elină „Tipografia modernă”, 1920, 146 p.
3. *Sintaxa și stilistica limbii latine*, „Glasul țării”, 1924, 115 p.
4. Musaeus, *Hero și Leandru*, „Orpheus”, I, 4, 1925, p. 194—202.
5. *Poetul grec G. Drosinis și M. Eminescu*, „Arhiva”, XXXII, 1925, p. 138—142.
6. *Civiltizarea cretană. Legislația din Gortyn*, traducere din limba elină (dialectul doric cretan), „Convorbiri literare”, LVII, 1925, p. 746—757.
7. *Le complément des verbes qui signifient „entendre” chez Homère*. Étude de syntaxe historique et comparative, Teză de doctorat, Casa Școalelor, 1927, 91 p. Recenzată favorabil de revistele „Bulletin de la Société de Linguistique de Paris”, 29, 9; 1929 p. 94 s.u., de A. Meillet; „Glotta”, 18, 1929, p. 239, de P. Kretschmer; „Indogermanische Forschungen”, 47, 1929, p. 83 s.u. de P. Wahrmann; „Indogermanisches Jabuch”, III, 1929, de A. Walter; Revista Filologică, II, 1928, p. 162—166, de Gr. Nandriș; „Revue de Philologie”, 55, 1928, p. 377, de P. Chantraine.
8. *Crestomație greacă*, în colaborare cu G. Papacostea, Cartea românească, 1929, 88 p.
9. *Panciatantra*, traducere din limba sanscrită, „Arhiva”, XXXVIII, 1931, 2—4.
10. *O inscripție din templul lui Asclepios din Epidaur*, traducere din limba elină (dialectul doric), „Revista clasică”, VII, 1931, 1—2.
11. *Limba Koinè*, schiță istorică și lingvistică, „Luminătorul”, LXV, 1932, 3.
12. *Limba Noului Testament*, „Luminătorul”, LXV, 1932, 5.
13. *Studii filologice asupra Noului Testament*: eimi sau éimi?, „Luminătorul”, LXV, 1932, 7.
14. *Studii filologice asupra Noului Testament*; egéncio, synébé, éstai, „Luminătorul”, LXV, 1932, 9—10.
15. *Studii sintactice asupra Septuagintei și a Noului Testament*. Construcții traduse, „Luminătorul”, LXV, 1932, 12.

¹ Alcătuită de Traian S. Diaconescu. În lista de față nu au fost incluse poezii, note, recenzii, precum și unele conferințe și crestomații publicate de autor sau rămase în manuscris. Nu am trecut, de asemenea, unele traduceri din limba sanscrită, publicate în diverse reviste sau rămase în manuscris, care se află în sumarul volumului **Antologie sanscrită**, predat la Editura pentru literatură, în anul 1969.

16. *Studii gramaticale asupra Noului Testament. Interpretări greșite în construcția verbului*, „Luminătorul”, LXV, 1932, 18.
17. *Panciatantra*, „Convorbiri literare”, LXV, 1932.
18. *Panciatantra. Cele cinci cărți ale înțelepciunii*, Cartea I-a și a II-a, traducere din limba sanscrită, Cartea românească, 1932, 218 p. Recenzată elogios în revistele „Adevărul literar” 597, 1932; „Convorbiri literare”, 65, 1932, p. 458; „Orientalistische Literaturzeitung”, 11, 1933, p. 702; „Revista clasică”, III, 1931, p. 272; „Viața literară”, VIII, 153, 1934, p. 3.
19. *Destinul în Vechiul și Noul Testament*, „Luminătorul”, LXV, 1933, 5.
20. *Panciatantra*. Cartea a III-a, traducere din limba sanscrită, „Convorbiri literare”, LXVI, 1933, p. 427—439, 677—684, 363—378. Împreună cu cartea I-a și a III-a, traduse în 1932, precum și cu cartea a IV-a și a V-a, traduse în 1936, au fost predate, în 1968, la Editura pentru literatură, și vor apare în 1969.
21. *Despre predestinație*, „Luminătorul”, LXVII, 1934, 3—4, 5.
22. *Originea universului în concepția indienilor și a grecilor*, „Revista fundațiilor regale”, II, 1935, 5.
23. *Gramatica limbii grecești, Partea I: Fonetica și morfologia*. Cartea românească. 1935, 205 p. Recenzată elogios în revistele: „Bulletin de la Société de Linguistique de Paris”, XXXVI, 1935, p. 42—43, de P. Chantraine; „Indogermanische Forschungen”, LIV, 2, 1936, p. 156—157, de E. Frankel; „The Classical Review”, LI, 1937; etc.
24. *Dionisie Pseudo-Areopagitul*. Despre numele divine (cap. VII—XIII) și *Teologia mistică*, traducere din limba elină, tipografia „Terek”, III, 1936, 3.
25. *Panciatantra*, Cartea a IV-a și a V-a, traduse din limba sanscrită, 1936, 75 p.
26. *Fapta și destinul*, „Revista fundațiilor regale”, III, 1936, 3.
27. *Katha-Upanișad*, traducere din limba sanscrită, „Convorbiri literare”, LXX, 1937, 8—10.
28. *Secolul lui Pericle*, studiu de istoria civilizației eline, 1937, 16 p.
29. *Apă vie*, basm, tradus din limba neogreacă, 1937, 22 p.
30. *Povestea lui Nala*, episod din *Mahabharata*, traducere din limba sanscrită, premiat de Academia Română, 1937, 83 p., recenzată elogios de revistele: „Convorbiri literare”, LXX, 11—12, 1937, p. 819; „Orientalistische Literaturzeitung”, 7, 1938, p. 452—453, de H. Weller; „Pagini literare”, V, 1—2, 1938, p. 68—69; „Gînd românesc”, VI, 3—4, 1938, p. 229 etc.
31. *Povestea fetei omenesti*. Episod din *Mahabharata*, traducere din limba sanscrită, 1937, 10 p.
32. *Gramatica limbii latine, ed. a II-a*, „Viața românească”, Iași, 1929, 225 p. Recenzată elogios, la ed. a IV-a, în revistele: „Revue des études latines”, 15, 1938, p. 224—25, de A. Guillemin; „Bulletin de la Société de Linguistique de Paris”, 39, 3, 1938, p. 67, de A. Ernout; „Însemnări ieșene”, V, 3, 1938, etc.
33. *Lucian, Toxaris (Despre prietenie)*, traducere din limba elină. Tiparul Moldovenesc, 1938, 37 p.
34. *Școala Tribelană*, „Meseceul”, V, 1938, 50.
35. *Din înțelepciunea indiană*. Cugetări despre destin, „Meseceul”, V, 1938, 52.
36. *Pururavas și Uryaci*, basm, tradus din limba sanscrită, 1938, 3 p.
37. *Elemente de sintaxă greacă*, Tipografia Terek, 1939, 43 p.
38. *Tradiția învățaturii în patria lui Gandhi*, Cartea românească, în biblioteca „Cunoștințe folositoare, seria A, nr. 70, 1938, 30 p.
39. *Mundako-Upanișad*, traducere din limba sanscrită, 1939, 14 p.
40. *Omar Khayyam, Rubaiyat*, traducere din limba engleză, „Însemnări ieșene”, V, 1940, 5.
41. *Cugetări*, „Însemnări ieșene”, V, 1940, 10.
42. *Platon, Peștera*, Statul 514 A-517, C, traducere din limba elină, „Cuget moldovenesc”, X, 1941, 4—5.
43. *Cugetări și precepte morale din Mahabharata*, „Luminătorul” LXXIV, 1941, 3—4.
44. *Cugetări antice*, „Curier ieșean”, I, 1941, 5—6.

45. *Cresus* (Herodot, I, 25—56), traducere din limba elină, „Curier ieșean”, I, 1941, 7—9.
46. *Cugetări*, „Cetatea Moldovei”, IV, 1943, vol. IX, 4—5.
47. *Ritualul înmormintării în Rig-Veda*, traducere din limba sanscrită (Rig-Veda, X, 14 și 18), „Cetatea Moldovei”, IV, 1943, 6.
48. *Mahatma Gandhi*, „Revista fundațiilor regale”, IX, 1943, 6.
49. *Destinul în concepția antică*, „Cetatea Moldovei”, IV, 1943, 7.
50. *Morala hindusă*, „Cetatea Moldovei”, IV, 1943, 8—9.
51. *Civilizația antică*, „Camenac”, 1944, 1—2.
52. *Yoga*, „Cetatea Moldovei”, V, 1944, 2.
53. *Limba hitită și rolul ei în gramatica comparată*, An. Ac. Rom. Mem. s. lit. seria a III-a, tom. XIII, M. 1, 1944.
54. *Bhagavadgita*, traducere din limba sanscrită, „Ethos”, I, 1944.
55. *Cugetări*, „Cetatea Moldovei”, V, 1944, vol. XII, 3.
56. *Bhagavadgita*, traducere din limba sanscrită, Casa Școalelor, 1944, 110 p.
57. *Ființa supremă în mistica hindusă*, Ethos, I, 1944, 2—3.
58. *Un element folcloric străvechi la Caragiale*, „Ethos”, II, 1945, 3—4.
59. *Aforisme din Upanișade*, traducere din limba sanscrită, „Ethos”, IV, 1947, 1—2.
60. *La construction du verbe dans les langues indo-européennes*, Iași, 1949, 279 p.
61. *Antologia sanscrită a lui G. Coșbuc*, „Analele Științifice ale Universității din Iași”, s. III, t. II, 1956, f. 1—2.
62. *Gramatica lui Panini: Sintaxa cazurilor* (Traducerea sutrelor, însoțită de comentariu și de un studiu introductiv), „Analele Științifice ale Universității din Iași”, s. III, t. III, 1957, 1—2.
63. *Gramatica lui Panini, Elemente gramaticale, simboluri, formule sintactice*, „Analele Științifice ale Universității din Iași”, s. III, t. VI (supliment), 1960, fasc. 2.
64. *Cugetări și pasaje alese din opera lui Ovid*, traducere din limba latină, „Steaua”, IX, 1958, 3.
65. *Gramatica limbii sanscrite*. Editura științifică, București, 1959, 164 p.
66. *Aspecte din sintaxa homerică*, „Anuarul de lingvistică și istorie literară” Iași, XVI, 1965.
67. *Drama Sacantala a lui Kalidasa în traducerea lui G. Coșbuc*, „Analele științifice ale Universității din Iași”, s. III, t. XIII, 1967, f. 1.
68. *Studii sintactice. Aspecte ale genitivului posesiv și partitiv*. „Anuar de lingvistică și istorie literară”, Iași, XIX, 1968.
69. *Variante străvechi în basmele lui Ispirescu*, „Analele Științifice ale Universității din Iași”, s. III, t. XV, 1969, f. 1.
70. *Panciatantra*, traducere din limba sanscrită, Editura pentru literatură, București, 1969, 350 p.

B. ÎN MANUSCRIS

1. *Crestomație greacă*, 150 p.
2. *Sintaxa limbii grecești*, 500 p.
3. *Gramatica limbii gotice*, 70 p.
4. *Gramatica limbii Althochdeutsch*, 141 p.
5. *Gramatica limbii Mittelhochdeutsch*, 100 p.
6. *Fonetica limbii latine*, 354 p.
7. *Morfologia limbii latine*, 400 p.
8. *Sintaxa cazurilor în limba latină*, 150 p.
9. *Faits et terms de grammaire spéciaux*, 26 p.
10. *Fonetica indoeuropeană*, 200 p.
11. *Morfologia numelui indoeuropean*, 220 p.
12. *Morfologia verbului indoeuropean*, 266 p.
13. *Sintaxa verbului indoeuropean*, 144 p.

14. *Introducere în studiul limbilor indoeuropene*, 250 p.
15. *Rolul Indiei în istoria omenirii*, 30 p.
16. *Indoeuropenii*, 253 p.
17. *Cugetări din literatura sanscrită*, antologie, 300 p.
18. *Cugetări din literatura universală, în original și-n traducere* (circa 6.600 cugetări din următoarele literaturi: latină, greacă, sanscrită, franceză, germană, engleză, italiană, spaniolă, neogrecescă și română), 2.600 p.
19. *Cugetări din literatura sanscrită*, studiu, (1958).
20. *Gramatica lui Panini: sintaxa modurilor* (1959).
21. *Anacolutul în cronică lui Gr. Ureche* (1963).
22. *Rolul factorului semnatic în construcția verbului* (1964).
23. *Cugetări și sentințe din Horațiu*, studiu (1965).
24. *Cugetări și sentințe din Publilius Syrus* (1967).